

Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи
Інститут держави і права ім. В. М. Корецького
Юридичний факультет Київського національного університету імені
Тараса Шевченка

Українська спілка підприємців малого та середнього бізнесу
Адвокатське об'єднання "Василь Костицький і Партнери"
Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва
Академії правових наук України

**МАЛИЙ І СЕРЕДНІЙ БІЗНЕС
(ПРАВО, ДЕРЖАВА, ЕКОНОМІКА)**

економіко-правовий
науково-практичний журнал

№ 4 (55)

2013

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ПРАВА І ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА	3
Костицький В. Взаємозв'язок моралі та підприємницької діяльності у системі державного регулювання у контексті «закону відтермінованої соціальної відповідальності»	3
Василенко Т.Й. Становлення та історичний розвиток державної нотаріальної діяльності	9
Грінченко О.О. Шанхайська організація співробітництва і її внесок в міжнародно-правове забезпечення боротьби проти тероризму	15
Євсєєва І.О. Формування правових принципів концепції податкових витрат бюджету в Україні	24
Коморна Л.М. Поняття та завдання систематизації екологічного законодавства України	29
Марущак Н.В. Міжнародно-правова регламентація права на повагу до гідності особи	33
Новицька Н.Б., Спаська М.О. Зловживання правом на свободу слова та інформації	38
Обрізко І. Питання періодизації становлення і розвитку спеціалізованого судочинства в Україні	43
Обривкіна О.М. Проблеми гармонізації законодавства у сфері соціального захисту	47
Потомська Н.А., Шмагун О.С. Порівняльний аналіз змісту та порядку застосування заходів забезпечення кримінального провадження, як гарантій вирішення завдань кримінального судочинства, в державах СНД	51
Пригуза П.Д. Конкурсне право: розмежування предмету	56
Собків Я.М. Інформаційні права і свободи: понятійно-категоріальний плюралізм	61
Сопільник Р.Л. Поняття незалежності та безсторонності суду крізь призму євроінтеграційної парадигми	65
ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ТА ПРАКТИКИ	71
Аністратенко Ю. І. Проблематика спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності на сучасному етапі та шляхи її вирішення	71
Вац В.М. Напрями удосконалення адміністративно-правового регулювання оцінки персоналу органів внутрішніх справ України	76

ПРОБЛЕМИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Обривкіна О.М.

(к. пед. наук, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Національного університету ДПС України)

Анотація. У статті досліджуються проблеми гармонізації внутрішнього національного законодавства у сфері соціального захисту до вимог правових актів Європейського Союзу, що носять для України рекомендаційний характер, та сформовані перспективні шляхи їх вирішення.

Ключові слова. Гармонізація законодавства, соціальний захист, соціальне забезпечення.

Аннотация. В статье исследуются проблемы гармонизации внутреннего национального законодательства в сфере социальной защиты требованиям правовых актов Европейского Союза, носят для Украины рекомендательный характер, и сформированы перспективные пути их решения.

Ключевые слова. Гармонизация законодательства, социальная защита, социальное обеспечение.

Annotation. The article deals with the problems of harmonization of domestic national legislation in social protection with the requirements of the European Union legal acts which are advisory in nature for Ukraine, and there are formed prospective solutions.

Key words. Harmonization of legislation, social protection, social security.

У рамках адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу вагомим значення набуває питання дотримання міжнародних стандартів, зокрема європейських, у сфері соціального захисту. Врахування основних соціальних стандартів стає головною вимогою у процесі удосконалення та прийняття нового законодавства.

Проблемі гармонізації у сфері соціального захисту прямо та опосередковано значної уваги приділяли такі дослідники, як: О. Балакірева, Є. Бородин, М. Варбан, Л. Волинець, О. Ганюков, М. Головатий, В. Головенько, І. Демченко, Н. Дудар, Н. Комарова, М. Міщенко, М. Перспелиця, О. Яременко та інші.

Мета статті полягає у виявленні суті та особливостей проблеми гармонізації законодавства у сфері соціального захисту.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю формування шляхів вирішення проблеми уніфікації та стандартизації національного законодавства у сфері соціального захисту з метою належної гармонізації нормативно-правових актів відповідно до вимог міжнародних норм.

Інтеграція до Європейського Союзу (ЄС) є одним з пріоритетних напрямків зовнішньої політики України. Гармонізація законодавства на сьогодні є об'єктивно необхідним кроком для підготовки до вступу у Європейський Союз. Базовою основою розвитку України є відданість загальнолюдським цінностям – правам і свободам людини. Особливе місце серед них займають соціальні права, зокрема і право соціального захисту.

Варто проаналізувати, що означає дефініція «гармонізація законодавства» та які проблеми безпосередньо пов'язані із забезпеченням цього процесу. Термін «гармонізація законодавства» з'явився у текстах українських правових актів після ратифікації Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС. Однією з вимог цього міжнародного договору є досягнення відповідності національного законодавства праву ЄС у пріоритетних сферах.

Гармонізація законодавства – процес коригування законодавства держав - членів Європейського Союзу на підставі правових актів ЄС, зокрема директив, які мають обов'язкову силу для держав - членів ЄС та вимагають від цих держав привести їх внутрішнє законодавство у відповідність до положень директив.

Однією із таких важливих сфер є право соціального захисту, механізм реалізації якого неналежно врегульований нормами національного законодавства, тому потребує вдосконалення та подальшої адаптації до міжнародних вимог.

Держава у відповідності до Конституції України гарантує всім громадянам реалізацію їх прав у сфері соціального захисту шляхом:

створення розгалуженої мережі закладів соціально-культурних послуг та соціального забезпечення;

організації та проведення системи державних та громадських заходів щодо забезпечення соціального захисту населення;

надання громадянам гарантованого рівня матеріального забезпечення та соціального обслуговування, що визначається на підставі соціальних нормативів;

забезпечення державного та громадського контролю за здійсненням права на соціальний захист;

встановлення відповідальності за порушення прав і законних інтересів громадян щодо соціального захисту [1, с. 45].

На нашу думку, в юридичному аспекті стандартизація соціальних прав становить собою діяльність компетентних державних органів щодо прийняття нормативно-правових актів, в яких встановлюються кількісні та якісні показники щодо забезпечення соціальних прав людини і громадянина.

Система стандартизації соціальних прав включає: 1) створення каталогу соціальних прав; 2) визначення змісту (елементів) кожного права; 3) встановлення державних гарантій забезпечення прав; 4) встановлення системи контролю за забезпеченням соціальних прав.

Європейська соціальна хартія (1996 р.), яку Україна підписала, є модульним законом про соціальне забезпечення [3, с. 28]. Держави-члени Ради Європи погодились гарантувати своєму населенню визначені в цьому документі соціальні права з метою підвищення життєвого рівня та соціального добробуту свого населення. Приєднання до вказаного акту передбачає визнання державою для себе обов'язковими шість із дев'яти статей, які закріплюють основні соціальні та економічні права. Наше законодавство має бути приведено у відповідність до положень Хартії, які Україна визначила для себе обов'язковими. Щодо інших норм, то вони являються стандартами, які використовуються у національній законотворчій діяльності як рекомендаційні.

Проблема гармонізації національного законодавства передбачає собою те, що врахування основних соціальних стандартів стає головною вимогою у процесі удосконалення та прийняття нового законодавства. Окрему увагу у групі соціальних прав, передбачених Європейською соціальною хартією, потребують права в сфері соціального захисту: на охорону здоров'я, соціальне забезпечення, соціальну та медичну допомогу, користування послугами соціальних служб тощо.

Потребує уваги той факт, що з'ясування причин, що стали на перешкоді у визнанні Україною обов'язковими для виконання положень базової ст. 12 Європейської соціальної хартії, дозволять визначити напрямки розвитку законодавства й засобів приведення його у відповідність до європейських стандартів [3, с. 81].

Право на соціальне забезпечення, закріплене в ст. 12 Хартії, передбачає:

- створення і підтримку функціональності системи соціального забезпечення;
- поступове удосконалення системи соціального забезпечення;
- рівність прав громадян інших договірних сторін у праві соціального забезпечення;
- рівність прав громадян інших договірних сторін у праві соціального захисту [3, с. 81].

На наше переконання, гармонізація законодавства у сфері соціального захисту являє собою також ефективне здійснення права на соціальне забезпечення; право кожної людини, як члена суспільства, на соціальне забезпечення і на здійснення заходів, необхідних для підтримання її гідності та вільного розвитку.

Процес формування системи соціального захисту в Україні свідчить про те, що до її складу поряд із соціальним страхуванням і державною соціальною допомогою включаються інші організаційно-правові форми: особливе або спеціальне соціальне забезпечення.

Проблему становить той факт, що низький розмір соціальних виплат, які передбачені законодавством про соціальний захист, дає підстави для серйозних сумнівів щодо можливості вважати систему соціального захисту досконалою [5, с. 7].

На наше переконання, основним принципом реформування системи соціального захисту має бути переважання принципу адресності, який є одним із головних, зокрема для державної соціальної допомоги, повинен узгоджуватись із принципом збереження функціональності системи соціального захисту під час внесення в неї змін. Ця обставина має бути врахована при здійсненні поступової гармонізації національного законодавства у сфері соціального захисту.

Однією із проблем, що стоїть на перешкоді належної стандартизації та уніфікації внутрішнього соціального законодавства є те, що в реформі соціального захисту є слабка обґрунтованість, або непослідовність змін у законодавстві, а саме: умови надання пільг і допомог [7], розміри соціальних виплат [6, с. 12], їх тривалість, що є необхідною умовою збереження дієвості і ефективності системи соціального захисту [2, с. 15].

На наш погляд, вирішення проблем, пов'язаних із гармонізацією національного законодавства у сфері соціального захисту можна сформулювати наступним чином: здійснити першочергові заходи щодо приведення у відповідність до європейських стандартів двох основних організаційно-правових форм соціального захисту, таких як соціальне страхування та державна соціальна допомога з метою встановлення чіткої різниці щодо порядку виникнення права на соціальне забезпечення та вказаними формами, тривалість виплат та їх функціональне призначення. Це дозволить гарантувати рівень соціальних виплат, які є основними джерелами для існування, на рівні державного соціального стандарту; по-друге, наблизити їх розміри до тих, що передбачені Європейським кодексом соціального забезпечення.

Заходи щодо адаптування законодавства України до Європейського кодексу соціального забезпечення передбачають масштабні зміни у механізмі реалізації соціальних прав осіб. Основним завданням законодавства України про соціальний захист стає гарантованість рівня соціального захисту і в перспективі наближення до розмірів, передбачених Європейським кодексом соціального забезпечення.

Використання у законотворчій діяльності модельних законів, розроблених міжнародними організаціями, є необхідним заходом у процесі формування нового законодавства про соціальний захист. Європейська соціальна хартія визначає основну мету вдосконалення системи соціального захисту – підтримання її на рівні, необхідному для ратифікації Європейського кодексу соціального забезпечення [4], функціональності системи загальнообов'язкового державного соціального страхування, а також поширення недержавного соціального страхування як добровільного, так і обов'язкового.

Проте наведені пропозиції апіорі не можуть бути прийняті у такому вигляді, як вони пропонуються. Спільними зусиллями національних органів та міжнародних структурних організацій можливий процес поступової імплементації норм європейських стандартів у сфері соціального захисту прав людини внутрішнім законодавством. Єдиною умовою, яка є найоб'єктивнішою, є питання часу.

Висновки. Отже, підсумовуючи вищенаведені аргументи доцільно зазначити пріоритетні шляхи вирішення проблеми гармонізації національних норм у сфері соціального захисту, зокрема:

- посилення ефективності механізму захисту соціальних прав громадян завдяки здійсненню нагляду за проведенням надання соціальних пільг та проведення виплат;
- підвищення прозорості застосування норм права соціального забезпечення;
- запровадження ефективного механізму відповідальності органів, діяльність яких спрямована на безпосереднє соціальне забезпечення малозахищених категорій громадян, у разі невиконання чи неналежного виконання ними своїх обов'язків;
- усунення дублювання функцій між контролюючими органами;

- забезпечення балансу у відносинах між органами соціально-правового захисту та суб'єктами, що потребують соціального забезпечення;
- гармонізація практики здійснення соціально-правового контролю з європейськими та міжнародними вимогами та підходами.

Література

1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – 50 с.
2. Державний класифікатор соціальних стандартів і нормативів: Наказ міністерства праці та соціальної політики України від 17 червня 2002 р. – № 293 / 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Європейська соціальна хартія: Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2007. – № 51.
4. Європейський кодекс соціального забезпечення від 16 квітня 1964 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://http://zakon.rada.gov.ua>
5. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 5.10. 2000. – № 2017-III // відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 48. – ст. 409.
6. Про межу малозабезпеченості: Закон України від 4 жовтня 1994 р. – № 190/94 – ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 42. – ст.382.
7. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15 липня 1999 р. № 966-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://liga.zakon.ua>

УДК 34.343

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗМІСТУ ТА ПОРЯДКУ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ, ЯК ГАРАНТІЙ ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА, В ДЕРЖАВАХ СНД

Потомська Н.А.

(к.ю.н, доцент, доцент кафедри кримінального права, процесу та криміналістики,

Національний університет ДПС України)

Шмагун О.С.

(студентка V курсу, юридичний факультет Національний університет ДПС України)

Анотація. У цій статті розкрито коло нормативно-правових актів, що регулюють застосування заходів забезпечення кримінального провадження державами-учасницями СНД. Обґрунтовано необхідність належного правового регламентування заходів забезпечення кримінального провадження як гарантії вирішення завдань кримінального судочинства держав-учасниць СНД. Проведено порівняльний аналіз однакових та відмінних різновидів заходів забезпечення кримінального провадження, та особливостей їх застосування, за законодавством держав-учасниць СНД. Здійснено пошук оптимальної моделі закріплення заходів забезпечення кримінального провадження для України.

Ключові слова: заходи забезпечення кримінального провадження, кримінальне судочинство, запобіжні заходи, держави-учасниці СНД

Аннотация. В этой статье раскрыт круг нормативно - правовых актов, регулирующих применение мер обеспечения уголовного производства государствами-участниками СНГ. Обоснована необходимость надлежащего правового регламентирования мер обеспечения уголовного производства как гарантий решения задач уголовного судопроизводства государств-участников СНГ. Проведен сравнительный анализ одинаковых и отличных разновидностей мер обеспечения уголовного производства, и особенностей их применения, по законодательству государств-участников СНГ. Осуществлен поиск оптимальной модели закрепления мер обеспечения уголовного производства для Украины

Ключевые слова: меры обеспечения уголовного производства, уголовное судопроизводство, меры пресечения, государства-участники СНГ

This article explores the range of legal acts regulating the use of the measures of criminal proceedings CIS member states. The necessity of proper legal regulation of the measures of criminal proceedings as a warranty problem solving criminal justice CIS member states. A comparative analysis of the same and different species of the measures of criminal proceedings, and especially their application under the legislation of CIS countries. Searched optimal model consolidate the measures of criminal proceedings for Ukraine.

Keywords: measures of criminal procedure, criminal justice, precautions criminal proceedings, CIS member states

На сучасному етапі розвитку української держави та громадянського суспільства, санкціонованого кримінально-правовими нормами, питання обрання запобіжних заходів, як гарантії вирішення завдань кримінального судочинства, є предметом регулювання багатьох міжнародних документів до яких приєдналася Україна, зокрема, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966 р), Мінімальні стандартні правила ООН поводження з в'язнями (1955 р), тощо [12, с.10].

Набрання чинності 20 листопада 2012 року Кримінального процесуального кодексу України № 4651-VI від 13 квітня 2012 року дало позитивний поштовх до зменшення кількості, застосованих органами досудового розслідування, запобіжних заходів, пов'язаних з позбавленням свободи особи, майже на 30%. Так, якщо станом на 19 листопада 2012 року кількість утриманих під вартою становила 26 720 осіб, то вже 1 червня їх кількість знизилася до 19503 осіб. При цьому, кількість випадків застосування